

Co-funded by the
European Union

VR Tréninkový scénář: Využití vyhasínání při náročném chování po odepření přístupu k oblíbenému předmětu

Délka: Přibližně 10 minut

Prostředí: Supermarket

Cílová dovednost: Zavedení procedury vyhasínání při problémovém chování, ke kterému dochází poté, co je Marcusovi odepřen přístup k oblíbenému předmětu/aktivitě nebo když není daný předmět/aktivita dostupný.

Profil dítěte: Marcus

- **Věk:** 5 let
- **Diagnóza:** Porucha autistického spektra (diagnóza ve 2 letech)
- **Úroveň jazyka:** Mluví ve 2–3slovních frázích, rozumí jednoduchým pokynům
- **Aktuální dovednosti:**
 - Umí rozpoznat základní barvy a tvary
 - Začíná se učit písmena a čísla
 - Umí si vyžádat oblíbené předměty frázemi jako „chci sušenku“, pokud je k tomu vyzván
 - Samostatný v základní péči o sebe
 - Neumí čekat na oblíbené předměty nebo pozornost
- **Náročné chování:**
 - Časté hlasité vokalizace (pláč, fňukání), když je mu řečeno „ne“
 - Házení předměty při odepření přístupu k oblíbenému předmětu/aktivitě
- **Posílení:**
 - Sladkosti
 - Čas na iPadu
 - Hraní s bublifukem
 - Hudební hračky
 - Fyzické aktivity (skákaní, točení)

Postavy

Trenér/kouč/dítě: BCBA/Marcus, 5letý chlapec s autismem

Učitel: paní Rivera, RBT (registrovaný behaviorální technik) ve výcviku

Tento projekt je financován Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však výhradně názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA nenesou odpovědnost za tyto názory.

2023-1-DK01-KA220-HED-000153480

Tato práce je licencována pod licencí CC BY-NC-SA 4.0.

Scéna 1: Úvod a instruktáž (2 minuty)

Prostředí: Před vchodem do supermarketu

Trenér: „Dnes budeme pracovat na tom, aby se Marcus naučil tolerovat, že nedostane v obchodě vše, o co si řekne. Budeme trénovat alternativní způsoby, jak si může říct nebo počkat, a zároveň budeme pracovat na tom, abychom mu nedali to, co chce, když začne fňukat, brát si věci samovolně nebo házet.“

Učitel: „Když si řekne o bonbóny, mám mu hned odpovědět?“

Trenér: „Když se zeptá vhodně, můžeš jeho žádost uznat, ale dej mu najevo, že si bude muset pár minut počkat, než dostane, o co požádal. Posílíme správné žádání, ale i klidné čekání – žádné brání věcí nebo fňukání.“

Scéna 2: Vstup do uličky (2 minuty)

Prostředí: Ulička se sladkostmi, které jsou v úrovni očí Marcuse

Učitel: „Marcusí, jsme tady, abychom koupili nějaké věci k večeři.“

Marcus: [Natáhne se ke sladkostem]

Učitel: „Vidím, že máš rád sladkosti! Můžeš si je prohlédnout, ale teď žádné bonbóny nekupujeme.“ [Přesměruje ho jinam v uličce]

Marcus: [Vezme bonbóny a dá je do košíku]

Učitel: „Marcusí, říkala jsem, že se na ně můžeš podívat, ale nekupujeme je!“ [Vrací bonbóny na regál]

Marcus: Vezme bonbóny, hodí je na zem a začne plakat

Učitel: „To je v pořádku, Marcusí. Poslouchej, stačí hezky požádat o bonbóny. Řekni si.“

Marcus: „Chci bonbóny“

Učitel: „Skvělá práce, Marcusí. Tak dobře, můžeme koupit bonbóny.“ [Dá bonbóny do košíku]

Trenér: „Začal jsi dobře, když jsi Marcuse přesměroval, ale když začal s problémovým chováním, snažil ses ho uklidnit tím, že jsi mu bonbóny dal. I když jsi ho pobídl, aby požádal hezky, protože to udělal během pláče, ve výsledku jsi ho “podplatil”. Měl jsi počkat, až se uklidní, a teprve potom ho vyzvat, aby poprosil.“

Scéna 3: Posílení vhodného žádání (3 minuty)

Prostředí: Stále v uličce se sladkostmi, Marcus má stále zájem o bonbóny

Cíl: Naučit Marcuse, že jen když požádá klidně a vhodně, může být žádost uznána nebo posílena

Učitel: „Marcusi, pamatuj, pokud něco chceš, musíš poprosit klidně.“

Marcus: [Ukáže na bonbóny] „Chci bonbóny!“

Učitel: „Děkuji, že jsi se hezky zeptal. Teď ale bonbóny nekupujeme. Jsme tu pro věci na večeri“ [Přesměruje Marcuse k jinému regálu]

Marcus: [Začne hlasitě fňukat, lehne si na zem]

Učitel: [Zachová neutrální tón, vyhýbá se očnímu kontaktu, klidně pokračuje v nakupování, ale Marcuse má stále na dohled]

Trenér: [Pauza simulace] „Dobrá práce s ignorováním nevhodného chování a tím, že jsi Marcusovi bonbóny nedal. Ale přišel jsi o příležitost k posílení, když se hezky zeptal. Musí se sice naučit akceptovat odpověď ‚ne‘, ale teď se soustředíme hlavně na to, aby se naučil žádat správně. Stále mu chceme poskytovat pozornost – vyhasínání používáme pouze na chování za účelem získání předmětu.“

Scéna 4: Posílení vhodného žádání si o věci (2 minuty)

Prostředí: Oddělení s ovocem, Marcus projevuje zájem o barevné ovoce

Cíl: Posílit vhodné žádání Marcuse o ovoce

Učitel: [Vidí, že se Marcus dívá na jablka a nefňuká] „Páni, Marcusi, jsi tak klidný! Skvělá práce při čekání, zatímco nakupujeme.“

Marcus: [Usměje se, ale podívá se zpět k uličce s bonbóny]

Učitel: „Pojďme si spolu vybrat ovoce. Co myslíš, co bychom měli vzít?“ [Zapojí Marcuse do výběru jablek, přesměruje jeho pozornost]

Marcus: „Chci bonbóny“
Učitel: „Děkuji, že jsi se tak hezky zeptal, Marcusi. Dobře, tak dokončíme nákup a potom můžeš dostat bonbóny, protože ses hezky v klidu zeptal.“
Trenér: „Perfektní! Tím, že ses zaměřil na jeho správné chování, jsi posílila klid, který chceme u něj vidět.“

Scéna 5: Samostatná praxe / Generalizace (2 minuty)

Trenér: „Teď si to vyzkoušíš samostatně. Já budu hrát Marcuse a ty budeš reagovat podle jeho chování. Zaměř se na posilování správného žádání a čekání.“
[Učitel a trenér hrají scénky nezávisle, simulují různé chování spojené se snahou získat předmět.]